

Sezione ginnasio

Solo chi ama è disposto a morire per un altro

Platone (*Simposio*)

Καὶ μὴν ὑπεραποθνήσκειν γε μόνοι ἐθέλουσιν οἱ ἐρῶντες, οὐ μόνον ὅτι ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες. Τούτου δὲ καὶ ἡ Πελίου θυγάτηρ Ἄλκηστις ἱκανὴν μαρτυρίαν παρέχεται ὑπὲρ τοῦδε τοῦ λόγου εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἐθελήσασα μόνη ὑπὲρ τοῦ αὐτῆς ἀνδρὸς ἀποθανεῖν, ὄντων αὐτῷ πατρός τε καὶ μητρός, οὓς ἐκείνη τοσοῦτον ὑπερεβάλετο τῇ φιλίᾳ διὰ τὸν ἔρωτα, ὥστε ἀποδεῖξαι αὐτοὺς ἀλλοτρίους ὄντας τῷ ὑεῖ καὶ ὀνόματι μόνον προσήκοντας, καὶ τοῦτο ἐργασαμένη τὸ ἔργον οὕτω καλὸν ἔδοξεν ἐργάσασθαι οὐ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θεοῖς, ὥστε πολλῶν πολλὰ καὶ καλὰ ἐργασαμένων εὐαριθμήτοις δὴ τισιν ἔδοσαν τοῦτο γέρας οἱ θεοί, ἐξ Ἄιδου ἀνεῖναι πάλιν τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ τὴν ἐκείνης ἀνεῖσαν ἀγασθέντες τῷ ἔργῳ· οὕτω καὶ θεοὶ τὴν περὶ τὸν ἔρωτα σπουδὴν τε καὶ ἀρετὴν μάλιστα τιμῶσιν.

Ultime parole di Alcesti

Euripide (*Alcesti*)

Ἄδμηθ', ὄρᾱς γὰρ τὰμὰ πράγμαθ' ὡς ἔχει,
λέξαι θέλω σοι πρὶν θανεῖν ἃ βούλομαι.
Ἐγὼ σε πρεσβεύουσα κἀντὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς
καταστήσασα φῶς τόδ' εἰσορᾶν
θνήσκω, παρόν μοι μὴ θανεῖν, ὑπὲρ σέθεν,
ἀλλ' ἄνδρα τε σχεῖν Θεσσαλῶν ὃν ἠθέλον
καὶ δῶμα ναίειν ὄλβιον τυραννίδι.
Οὐκ ἠθέλησα ζῆν ἀποσπασθεῖσα σοῦ
σὺν παισὶν ὀρφανοῖσιν, οὐδ' ἐφεισάμην
ἡβης, ἔχουσ' ἐν οἷς ἐτερπόμην ἐγώ.
Καίτοι σ' ὀ φύσας χῆ τεκοῦσα προύδοσαν,
καλῶς μὲν αὐτοῖς κατθανεῖν ἦκον βίου,
καλῶς δὲ σῶσαι παῖδα κεῦκλεῶς θανεῖν.
Μόνος γὰρ αὐτοῖς ἦσθα, κοῦτις ἐλπίς ἦν
σοῦ κατθανόντος ἄλλα φιλύσειν τέκνα.
Κἀγὼ τ' ἂν ἔζων καὶ σὺ τὸν λοιπὸν χρόνον,
κοῦκ ἂν μονωθεὶς σῆς δάμαρτος ἔστενες
καὶ παῖδας ὠρφάνευες. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν
θεῶν τις ἐξέπραξεν ὥσθ' οὕτως ἔχειν.

Εἶεν· σὺ νῦν μοι τῶνδ'ἀπόμνησαι χάριν·
αἰτήσομαι γὰρ σ'ἀξίαν μὲν οὔποτε
(ψυχῆς γὰρ οὐδέν ἐστι τιμιώτερον),
δίκαια δ', ὡς φήσεις σύ· τούσδε γὰρ φιλεῖς
οὐχ ἦσσον ἢ ἄγῳ παῖδας, εἶπερ εὖ φρονεῖς.
Τούτους ἀνάσχου δεσπότης ἐμῶν δόμων
καὶ μὴ ἄπιγμης τοῖσδε μητρυιάν τέκνοις,
ἧτις κακίων οὐσ'έμοῦ γυνή φθόνῳ
τοῖς σοῖσι κάμοις παισὶ χεῖρα προσβαλεῖ.

Sezione biennio

Spettacoli circensi

Marziale (*Liber de spectaculis*)

Si devono tradurre tutti e tre i testi – A son di voltâ ducj e trê i tescj

L'elefante

Quod pius et supplex elephas te, Caesar, adorat
hic modo qui tauro tam metuendus erat,
non facit hoc iussus, nulloque docente magistro,
crede mihi: nostrum sentit et ille deum.

La naumachia

Si quis ades longis serus spectator ab oris,
cui lux prima sacri muneris ista fuit,
ne te decipiat ratibus navalis Enyo
et par unda fretis, hic modo terra fuit.
Non credis ? Specta, dum lassant aequora Martem:
parva mora est, dices “hic modo pontus erat”.

La cerbiatta

Concita veloces fugeret cum damma Molossos
et varia lentas necteret arte moras,
Caesaris ante pedes supplex similisque roganti
constitit, et praedam non tetigere canes.
Haec intellecto principe dona tulit.
Numen habet Caesar: sacra est haec, sacra potestas,
credite: mentiri non didicere ferae.

Sezione triennio

Gli spettacoli volgari ci abbrutiscono

Seneca (*Epistulae morales ad Lucilium*)

Quid tibi vitandum praecipue existimes quaeris? Turbam. Nondum illi tuto committeris. Ego certe confitebor imbecillitatem meam: numquam mores quos extuli fero; aliquid ex eo quod composui turbatur, aliquid ex iis quae fugavi redit. Quod aegris evenit quos longa imbecillitas usque eo adfecit ut nusquam sine offensa proferantur, hoc accidit nobis quorum animi ex longo morbo reficiuntur. Inimica est multorum conversatio: nemo non aliquod nobis vitium aut commendat aut imprimit aut nescientibus adlinit. Utique quo maior est populus cui miscemur, hoc periculi plus est. Nihil vero tam damnosum bonis moribus quam in aliquo spectaculo desiderare; tunc enim per voluptatem facilius vitia subrepunt. Quid me existimas dicere? Avarior redeo, ambitiosior, luxuriosior? Immo vero crudelior et inhumanior, quia inter homines fui. Casu in meridianum spectaculum incidi, lusus expectans et sales et aliquid laxamenti quo hominum oculi ab humano cruore adquiescant. Contra est: quidquid ante pugnatum est misericordia fuit: nunc omissis nugis mera homicidia sunt. [...] Subducendus populo est tener animus et parum tenax recti: facile transitur ad plures.